

Dagdvölja

Henryk Sienkiewicz:
QUO VADIS I
Hans Thomsen tyddi
Felagið Vardín 1983
144 síður
72,00 kr.

Tað er at fegnast um, at Felagið Vardín ikki hevur slept útgávuvirkseminum, men nú hevur givið út fyrsta part av skaldsøguni »Quo Vadis» eftir pollendingin Henryk Sienkiewicz i tyðing eftir Hans Thomsen. Tað er av alstjórnum týðningi, at so stórar partur av heimsbókmentum sum gjørligt verður at fáa á føroyskum, bæði so at tann mentanarlígi sjónarringurin verður víðkaður, men eisini fyri at mýkja og stuðla upp undir málið. So at tað sum reiðskapur verður enn betur nýtiligt enn í dag, og enn fleiri sjálvboðin fara at takast við at lesa og skriva føroyskt. So at tað ikki verður føroyingum fremmant at lesa alt (næstan) á føroyskum.

Henryk Sienkiewicz (1846-1916) var av lágaðalstætt uttan stórar ognir og mátti tí tíðliga undir at finna sær eitt livibreyð. Heilt skjótt fann hann fram til, at hann hevði óvanligar gavur at eygleiða og at skriva, og hann livdi alt sitt liv sum blaðmaður og sum hövundur. Hann ferðaðist víða og skrivaði um hesar ferðir, og brúkti tað hann upplivdi í sinum skaldskap. Hann var fleiri ár í Amerika, og tá hann í sinum søguligu skaldsøgu um lýsir ta russisku steppuna, so er tað amerikanska graslendið, hann hevur í huganum. Tá hann lýsir polskar miðaldarskógir, avmyndar hann kaliforniskar risabular.

Polski hövundurin Czesław Miłosz, ið fyrri tveimur árum síðani fekk nobelvirðislenina, sigur í bók síni um polskar bókmentir, »The History of Polish Literature», at tað

er torført at viðgera Henryk Sienkiewicz objektivt, tí hann sameinir sjáldsom frásøguevni við avgerandi saknar, sum føra við sær, at tú hevur ilt við at skira hann veruliga stóran hövunda. Í Pollandi stigur hann tó fram um teir flestu, og undir 2. Veraldarbardaga nýtti mótsøðurorslan nøvn úr verkum hansara sum dulnøvn.

Stilisturin

Henryk Sienkiewicz er fyrst og fremst kendur sum góður stilistur, men hetta kemur aloftast ikki fram í tyðingunum, tí tyðararnir í flestu førum ikki hava havt nóg stóran kunneika til polskt mál ella ikki hava verið málsliga nóg hegnir sum tyðarar. Tann føroyska útgávan er helst týdd úr donskum — tað stendur ongastaðni, úr hvørjum máli hon er týdd — so nóg av skrivningarlagnum hjá Sienkiewicz er sjálvandi dottið burtur ávegis gjøgnum fleiri mál. Málbunin, sum Hans Thomsen hevur latið skaldsøguna í á føroyskum klæðir henni bara væl, tó at hann ikki er heilt so smídligur, sum hann plagar hjá hesum tyðaranum. Kanska er tað so, tí hetta er ein eldri tyðing?

»Quo Vadis» fer fram í Rom, meðan Nero er keisari og er um estetikarin Petronius (hann er tikin úr veruleikanum og skrivaði »Satyricon»), tann veika og ivingarsama Vinicius, sum verður burtur í tí vökru Lygiu, ið verður vard av tí sterka Ursusi, um Poppeu, keisarinnuna hjá Nero, um Paulus frá Tarsos og nóg, nóg onnur. Hövudstráðurin í skaldsøguni er tó uppkoman av kristindóminum í Rom, og tað hatur hesin verður lagdur undir.

Kanska

Eg kenni teg ikki, kanska havi eg ongantið sæð teg; kanska gongur tú eina í kveld, leingist eftir mær, um stræti.

Kanska tú hugsar tað sama sum eg — guð gævi so var; kanska situr hann eina í kveld, leingist, sum eg, eftir mær.

Alexander

QUO VADIS I



Ingálvur av Reyni hevur teknað permuna

Trúarfatanin í bókini er ikki sørt merkt av sentimentaliteti, og tað er eingin ivi um, at tað er akkurat hesin glógvandi grunni sentimentalitetur in sum er ein av orsökunum til, at »Quo Vadis» hevur hóskað sum fótur í hosi hjá Hollywoodd at gera film úr. Men hóast viðgerðin av tilfarinum stundum kann tykjast móðandi yvirflutkend, so eru tað tó stórir spurningar, hövundurin roynir at seta upp imóti hvørjum øðrum. Romararikið hevur mist øll virðir, ein markleys virðisnihillisma ræður, og íbúgvarnir hugsa bert um at dusa sær í veitslum, har alt er loyvt. Petronius, sum er ein av oddafiskunum, tá ið tað snýr seg um at skemtast, sigur: »Sært tú, vit hava leingi ikki dugað at skilt ímillum tað, sum er sømiligt og ósømiligt; álvaratos, at ikki dugi eg at siggja nakran veruligan mun».

Upp imóti hesum seta tey kristnu fäst virðir, virðir sum tey ikki undir nøkrum umstøðum vilja víkja frá. Rómverjar halda tey vera órimiligt — t.d. vilja tey ikki seta sín gud javnbjóðis við aðrar gudar, men siga, at hann ræður einsamallur — og ilskast inn á hesi menniskju sum fyrigeva øllum, men ikki vilja slaka ein tumma.

Tittulin »Quo Vadis» visir til eina gamla halgisøgu, har apostulin Pætur

flýggjandi frá martýrdeyðanum í Rom mótti Kristusi á veg móti býnum; Pætur rópti: »Domine, quo vadis?» (Harri, hvar fert tú?) og fekk tað svar: »Til Rom at krossfestast umaftur».

Lættur skaldskapur

Henryk Sienkiewicz skrivaði í hövudsheitum rættliga grunnan skaldskap og hevði ein veikleika fyri tí romantisku uppskriftini, har ein vøkur kvinna verður rænd og ikki fyrr enn eftir langa jagstran verður bjargað. So er eisini her.

»Quo Vadis» inniheldur øll tey evni sum brúk er fyri at gera eina spennandi søgu: kærleika, harðskap, svikagerðir, ósjálvgóðsku, óndskap, v.m. Harafturat eru tey einstøku kapitlini bert um 4-5 síður í meðal til longdar. Tú nært aldrin at móðast av tí sum fyrferst, so kemur nakað annað, nakað nýtt, og hövundurin ansar eftir ikki at dvala ov leingi við tær sálarfrøðsligu lýsingarnar, men letur árin og broytingar gera seg galdandi við knappligum skiftum.

»Quo Vadis» er undirhaldandi dagdvölja, og vit gleða okkum til framhaldið.

Jógvan Isaksen

Føroyavinir í Svøríki valt nýggjan formann

— Samfundet Sverige-Färöarna ætlar at stovna grunn at stimbra mentanarlaga samskiptið millum londini bæði

Føroyafelagið í Svøríki, Samfundet Sverige-Färöarna, hevur fingið nýggjan formann. P.G. Braf hevur tikið við eftir Birgittu Hylin. Samfundet Sverige-Färöarna hevur uml. 400 limir í øllum Svøríki, men eisini í Finnlandi og Føroyum. Felagið er sera virkið og hevur verið tað alla tíð síðani stovnanina 14. november 1973.

Birgitta Hylin var ein av stovnarunum og á aðalfundinum 1983, sum var í mars, bleiv hon sum tókk fyrri tað stóra arbeiði, hon hevur gjørt fyrri felagið, vald til heiðurslim og

heiðursformann. Umframnt Birgittu Hylin bóru fyra nevndarlimir seg undan afturvali. Try blivu vald í terra stað: Lars Garnström, Inger Larsson og Jane Aström.

A aðalfundinum í mars varð upplýst, at tá høvdu uml. 200 fólk umbíðið orðabókina Färöord, sum felagið fer at geva út í heyst.

Eisini bleiv greitt frá, at limir felagsins hava høvi til at luttaka í ikki færri enn seks ferðum til Føroya í summar. Ferðum, sum vara eina ella tvær vikur.

Mentanargrunnur

A aðalfundinum kom fram uppskot um at stovna ein mentanargrunn. Samfundet Sverige-Färöarna kultur-fond, sum skal stuðla bókaútgávu og øðrum mentanarlíggum tiltøkum, felagið stillar fyrri.

Aðalfundurin álegði nevndini at arbeiða viðari við uppskotinum um grunn.

Roknskapurin hjá Samfundet Sverige-Färöarna fyrri 1982 visti ein vinning upp á 23.370 skr.

hd



Birgitta Hylin var við til at stovna Samfundet Sverige-Färöarna fyrri nýggju og einum hálvum ári síðani

Rokkshowið ikki nú

Íslenska rokkshowið, sum skuldi vera í Ítróttarhøllini í Havn fyrst 13. og síðani 27. maí, verður av ongum nú í vár.

Talan er nú um at hava tað eina ferð í heyst. M.a. skulu orkestrini Grýlurnar og Stuðmenn spæla. Tey eru við í filminum »Með allt á hreinu», sum Havnar Bio visti í síðstu viku.